

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Μιά κίτρινη κάμαρα.

①
↓

ΤΑΜΠΡΟΣ (μυαίνοντας) Μάνα.

ΜΑΝΑ Τ' είναι;

ΤΑΜΠΡΟΣ Έγώ πάλι.

ΜΑΝΑ Για πού;

ΤΑΜΠΡΟΣ Για τ' άμπέλ. (Πάει να φύγει.)

ΜΑΝΑ Στάσου ντέ.

ΤΑΜΠΡΟΣ Θέλεις τίποτα;

ΜΑΝΑ Τò χολατατό σου, παιδί μου.

ΤΑΜΠΡΟΣ Άσε. Τρώω σταφύλια. Δός μου τò μαχαίρι.

ΜΑΝΑ Τι να τò κάνεις;

ΤΑΜΠΡΟΣ (γελώντας) Νά τὰ κόψω.

ΜΑΝΑ (μουρμουρίζω, καθώς ψάχνει για να τò βρει) Τò μαχαίρι, τò μαχαίρι... Καταραμένα να είναι όλα, κι έχεινος ό κακοῦργος που τὰ σοφίστηκε.

ΤΑΜΠΡΟΣ Δέν αλλάξεις κουβέντα;

ΜΑΝΑ Καί τὰ ντουφέκια και τὰ πιστόλια και τούς σογιάδες τούς πιό μικρούς, άκόμα και τὰ ξινάδια και τὰ δε-
χρίνια τ' άλωνιού.

ΤΑΜΠΡΟΣ Καλά τώρα.

MANA Καθ'εὶ ποὺ μπορεῖ νὰ σκόσει τὸ χορὸν ἐνοῦ ἀντρά.
 "Ἐνοῦ λεβέντη, μὲ τὸ λογιόδι στὸ στήμα του, ποὺ ξεχνί-
 ναι γὰρ τίς ἐπιές καὶ τ' ἀμπέλια τοῦ, γιὰτὶ ἔτσι τὸ θέλει,
 εἶναι δικὰ του, τὰ χεῖ ἀπὸ τὸν παρούλη καὶ τὸν πατέρα
 του...

ΓΑΜΠΡΟΣ (χαμηλώνοντας τὸ κεφάλι). Σιώπα.

MANA ... καὶ δὲ ματαγυρίσει ποτέ. "Ἡ, κι ἂν γυρίσει, εἴ-
 ναι γὰρ νὰ τοῦ βάλουν ἀπάνου του ἓνα κλωστόρι βάλυα ἢ
 νὰ τοῦ πλῆουν ἓνα πιάτο γουρὸλάτο νὰ μὴν τουμπανιά-
 σει. Δὲν ἔχω πὼς τὸ βασταῖ ἢ καρδιά σου κι ἔχεις μα-
 χαίρι ἀπάνου σου, οὔτε κι ἐγὼ πὸ χῶ τὸ φίδιν κλεισιμένο
 μὲς στὸ ντουλάπι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Δὲν παύεις;

MANA Καὶ χίλια χρόνια νὰ ζήσω, γιὰ τίποτ' ἄλλο δὲ θὰ
 μιλάω. Εἶχα τὸν πατέρα σου, ποὺ μοσχοβοδολογε κοινά
 μου σὰν τὸ γαρούφαλο, καὶ δὲν τὸν χάριχα καλὰ καλὰ
 οὔτε τρία χρόνια. Εἶχα τὸν ἀδερφό σου. Πιές μου, εἶναι
 σωστό, εἶναι δικίΟ, μπορεῖ ἓνα πραγματάκι τόσο δα σὰν
 τὸ μαχαίρι καὶ τὸ πιστόλι, μπορεῖ νὰ τὸν ξεκάνει μονο-
 μιᾶς ἕναν ἀνθρωπο, ἕναν ἄντρα γερὸ σὰ βουβάδι; Ποτέ,
 ποτέ δὲ θὰ πᾶω. Τὰ χρόνια περνᾶν, κι ἐμένα ἢ ἀπεινί-
 σια μοῦ περυνάξει τὰ μάτια, πᾶει νὰ μοῦ ἐπιζώσκει τὰ
 μαλλιά.

ΓΑΜΠΡΟΣ (δυνατὰ) Θὰ πᾶς πιά;

MANA "Οχι. "Οχι, δὲ θὰ πᾶω. Μπορεῖ χανείς νὰ μοῦ τοὺς
 φέρεϊ πῶσω, τὸν ἀδερφό σου καὶ τὸν πατέρα σου; Πιές
 μου, μπορεῖ; "Ἡ φυλαχὴ, λένε. Τί νὰ τὴν χάνω ἐγὼ τῇ
 φυλαχῇ; Ἐκεῖ μέσα τρῶνε, φουμένουνε, παίζουνε τὰ
 μπουζούκια καὶ γλεντᾶν. "Ομως ἐμένα οἱ πεθαμένοι μου

χοιμῶνται χορτασιασμένοι, ἀμύλητοι, μιὰ χούφτα χῶμα.
 Δυὸ ἄντρες ποὺ ἡ μορφὴ τοὺς εἶχανε σὰν τὸ γράβιν, τὴν
 ἀνοιξη. Κι οἱ φωνάδες, μέσ' ἀπ' τὰ πεθεθρία τῆς φυλα-
 κῆς, τηρᾶνε τὰ βουνὰ καὶ χαίρουνται.

ΓΑΜΠΡΟΣ Μὴ θές νὰ πᾶω νὰ τοὺς σκοτώσω;

MANA "Οχι. Μιλάω ἔτσι γιὰτὶ... πῶς νὰ μὴ μιλήσω σὰ
 σὲ βλέπω ν' ἀδρασκελῶς τούτη τὴν πόρτα; Γιὰτὶ δὲ θέλω
 νὰ χεῖς μαχαίρι ἀπάνου σου. Γιὰτὶ... δὲν θθέλω νὰ μοῦ
 πᾶς στὸν χῆμτο.

ΓΑΜΠΡΟΣ (γελώντας) "Λειντέ!

MANA Ναι. "Ἡθελᾶ νὰ εἰσὼν χορίτσι. Γιὰτὶ δὲ θὰ φευγες
 τώρα γιὰ τὸ ποτάμι καὶ θὰ καθόμαστον οἱ δυὸ μαζ' ἐδῶ,
 νὰ κεντᾶμε μαζὶ καὶ νὰ πλέκουμε.

ΓΑΜΠΡΟΣ (γελώντας, πιάνει τὴ Μᾶνα ἀπὸ τὸ μαγκάτο)
 Μανούλα, νὰ σὲ πᾶω καὶ σένα στ' ἀμπέλι;

MANA Τί νὰ μὲ κάνεις στ' ἀμπέλι ἐμένα (τῇ γριᾷ); Νὰ μὲ
 βάλεις κάτου ἀπ' τὰ κληματαφόλλα;

ΓΑΜΠΡΟΣ (τῇ σηκώνει στὰ χέλια του) Γριά, γριά, (μπα-
 μπουρλια!)

MANA "Ο πατέρας σου μ' ἔταίρινε στ' ἀμπέλια, τί θαρρεῖς;

Ἐτανε δυνατὴ γενιά, γερὸ αἶμα. "Ο παρούλης σου εἶχε
 σταμπμένο σὲ κάθε σταυροπόδι κι ἀπὸ νὰ παιδί. "Ἐτσι
 τοὺς θέλω νὰ 'ναι! "Ο ἄντρας, ἄντρας μὲ καρδιά, καὶ τὸ
 σιτάρι, σιτάρι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Κι ἐγὼ, μᾶνε;

MANA "Εσύ, τί;

ΓΑΜΠΡΟΣ Νὰ τὰ ξαναλέμε τώρα;

MANA (σοβαρῇ) "Α!

ΓΑΜΠΡΟΣ Σου κακοφαίνεται που στὸ λέω;

MANA "Οχι.

ΓΑΜΠΡΟΣ "Εμ, τότες;

MANA Καλὰ καλὰ δὲν τὸ ξέρω κι ἡ ἰδία. Εἶναι παρὰ ξένο. Δὲ λέω, τὸ κορίτσι εἶναι καλὸ. Ὑψέματα νὰ εἰπῶ; "Ἐχει τρόπον. Εἶναι δουλεύτρα. Ζυμώνει τὸ ψωμί, μπαλάνει τὰ φουστάνια της μοναχὴ της. Μὰ σὰν ἀπὸ τ' ἐνοιά της, εἶναι σὰ νὰ μοῦ δίνουν μιὰ πετριὰ κατακούτελα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Κουταμάρες.

MANA Χειρότερα κι ἀπὸ κουταμάρες, τὸ ξέρω. Εἶναι τοῦ μένω ἐρίμη, τοῦ θὰ μοῦ φύγει γρήγορα κι ἄλλον ἀπὸ σένα δὲν ἔχω.

ΓΑΜΠΡΟΣ Μὰ δὲ ρθεῖς μαζί μας.

MANA "Οχι. Ὡς μπορῶ νὰ τοὺς ἀφήσω μοναχοὺς ἐδῶ, τὸν πατέρα σου καὶ τὸν ἀδερφὸ σου; Πρέπει κάθ' αὐτὴ νὰ παγαίνω νὰ βλέπω. Γιατὶ ἂν πεθάνει κανένας ἀπὸ τοὺς θελεῖ, ἀπὸ τὴ φαμπρελιά τῶν φονιδῶν, καὶ τότε θάψουν κοινὰ τοὺς; Αὐτὸ μοῦ ἔχειτε! Χά! Αὐτὸ ἔχετε νὰ γίνε. "Ἐγὼ ἡ ἰδία θὰ τοὺς ξεθαψῶ μετὰ τὴ νύχτα μου καὶ θὰ τοὺς πῶ νὰ τοὺς φάει τὰ ὄρνα.

ΓΑΜΠΡΟΣ (δυνατὰ) Πάει τὰ ἰδία!

MANA Συμπάθα με. (Σιωπὴ.) Πόσον καιρὸ τήνε ξέρεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ Τρία χρόνια. Στ' ἀναιμετάξυ ἀγρόρσασα καὶ τ' ἀμπέλι.

MANA Τρία χρόνια. Εἴταν ἔανά ἀρεβωνισμένη, δὲν εἶ-
τασε;

ΓΑΜΠΡΟΣ Δὲν ξέρω. "Οχι, μοῦ φαίνεται. Δὲ βαρύνεται. Τὰ κορίτσια τηρᾶν νὰ βροῦν ποῖον θὰ πάρουνε.

MANA Ναί. Μὰ γὼ κανέναν δὲν τήραξα. Τήραξα τὸν πατέρα σου, κι ἄμα μοῦ τὸν σκοτώσανε, τήραξα τὸν τοῦχο κατὰμάτα. "Ἄλλον ἄντρα δὲν ἤξερα. "Ἐτσι εἰμὺνα κι ἔτσι ἔμεινα γὼ.

ΓΑΜΠΡΟΣ "Ἡ ἀρεβωνιστικιά μου εἶναι καλὸ κορίτσι.

MANA Τὸ ξέρω, δὲ λέω. Μὰ ὅπως καὶ νὰ 'ναι, ἤθελα νὰ ἔ-
ρα τί πράγμα εἴταν ἡ μάνα της.

ΓΑΜΠΡΟΣ Καὶ τί ἔχει νὰ χάνει;

MANA (τὸν κοιτᾷ) Γιέ μου.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τ' εἶναι πάλι;

MANA Τίποτα. "Ἐχεις δίκιο! Πότε λές νὰ τῆς πᾶω τὰ κα-
λέματα;

ΓΑΜΠΡΟΣ (χαγούμενος) Ἐξέρω κι ἐγὼ; Τὴν Κυριακὴ, τί
λές, καλὰ εἶναι;

MANA (σολβαῖ) Θὰ τῆς πᾶω τ' ἀσχημένα τὰ σκουλαρίκια
πού 'ναι παλιὰ, κι ἐπὶ λέω νὰ τῆς πᾶρεις...

ΓΑΜΠΡΟΣ Γιὰ πές μου. "Εὐὸ καταναβαίνει καλύτερα.

MANA Νὰ τῆς πᾶρεις καλύτερες κεντητές, καὶ νὰ παραγγεί-
λεις γιὰ σένα δυὸ φορεσιές... "Οχι, τρεῖς! Νὰ σὲ καμα-
ρώσω, πού σ' ἔχω κι ἐγὼ μονάκριβο.

ΓΑΜΠΡΟΣ Φεύγω. Ταχιά θὰ πᾶω νὰ τὴν ἰδῶ.

MANA Νὰ πᾶς, καὶ νὰ ἰδοῦμε ἂν θὰ με χάνεις κι ἐμένα νὰ
χαρῶ με πεντέξ, ἀγγονάκια, ἡ καὶ παραπάνου ἄμα σ' ἀδέ-
σει, ἀφοῦ ὁ πατέρας σου δὲν πρόφτασε νὰ τὰ χάνει με
μένα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὸ πρῶτο θὰ εἶναι δικό σου.

MANA "Οχι, ὁμως δύο ἀγρόρια. Νὰ χάνετε καὶ κορίτσια. Νὰ

τοὺς κεντὰ τὰ φουστανάκια τοὺς καὶ νὰ τοὺς ράβω ντα-
ντέες, νὰ ξαλαφρώσω κι ἐγώ.

ΤΑΜΠΟΣ Νὰ ἰδεῖς τοὺ ἢ ἀρεβωνιαστικιά μου θὰ σ' ἀρε-
σι.

ΜΑΝΑ Ναι, θὰ μ' ἀρέσει. (Πάει νὰ τὸν φιλήσει, μὰ στα-
ματᾷ.) Τώρα, τώρα μετᾶς πού νὰ γὰ νὰ σὲ φιλήσω.
"Ἐχε τὰ τὰ φιλιὰ σου γιὰ τὴ γυναικά σου. (Σιωπή. Σι-
γανά.) "Ἄμα θὰ γίνῃ δικιά σου.

ΤΑΜΠΟΣ Πάω.

ΜΑΝΑ Νὰ σκάψεις καὶ τ' ἀμπέλιδι τοῦ μὴλου. Θὰ ξερα-
θεῖ ὅπως τ' ἀφῆσες.

ΤΑΜΠΟΣ Καλὸ! Τὸ εἶπαί.

ΜΑΝΑ "Ἡ Παναγιά μαζί σου. ("Ὁ Ταμπὸς βγαίνει. "Ἡ
Μὰν κάθεται μὲ τὴ γάγγη γυμνωμένη στὴν πόρτα. Φαί-
νεται στὴν εἰσοδο μιά Τετονισα ντυμένη μὲ σκοῦρο φό-
ρεμα καὶ μὲ μαντίλα στὸ κεφάλι.) Καλῶς τὴν!

ΤΕΤΟΝΙΣΑ Πῶς τὰ πᾶς;

ΜΑΝΑ Δὲν τὰ βλέπεις;

ΤΕΤΟΝΙΣΑ Κατέβγα στὸ παλᾶρι καὶ πέρασα νὰ σὲ ἰδῶ.

"Ἐοὺ οὔτε φαίνεσαι. Εἶναι κι ἀνάργεια τὰ σπέρματά μας.

ΜΑΝΑ Εἴκοσι χρόνια ἔχω ν' ἀνέβω στὴ πόρτα σας.

ΤΕΤΟΝΙΣΑ "Ἐσὺ καλὰ εἶς ἰδῶ.

ΜΑΝΑ Λές;

ΤΕΤΟΝΙΣΑ "Ὁδὸ ἀνημονιώνται. Προχρὲς φέραν τὸ γιὸ τῆς
χοιμᾶρας μου, τοῦ 'χε κοιμῆναι ἢ μέγερναι καὶ τὰ δυὸ
τοῦ τὰ χέλια. (Κάθεται.)

ΜΑΝΑ Τὸν Παφᾶνᾶ;

ΤΕΤΟΝΙΣΑ Ναι. Τί' αὐτὸ μὴ λές τίποτα. Καμιά φορὰ σκέ-
φτουμαι τί καλὰ πού εἶναι ὁ γιὸς σου κι ὁ γιὸς μου ἔχει
πού εἶναι! Νὰ ἔξοιμα πὼς κοιμῶνται ἐργασιαστοί, κι
ὄχι νὰ μᾶς τρώει ἡ λαχτάρα μὴ γυρίσουν (μισοί).

ΜΑΝΑ Πάψε. Τὰ λόγια δὲν ἀφελῶν. Τὸ σαράνι εἶναι βα-
θιά.

ΤΕΤΟΝΙΣΑ "Ἀχ!

ΜΑΝΑ "Ἀχ!

(Σιωπή.)

ΤΕΤΟΝΙΣΑ (ἀνημένη) Ὁ γιὸς σου πού εἶναι;

ΜΑΝΑ "Ὁξω βγήκε.

ΤΕΤΟΝΙΣΑ Τ' ἀμπέλ, πᾶσι! Τ' ἀγρόσαε.

ΜΑΝΑ ἔκραε τυχερός.

ΤΕΤΟΝΙΣΑ "Ἐ, τώρα πᾶ καιρός του νὰ παντρευεῖ.

ΜΑΝΑ (σὰ νὰ ἐντυδαί, φέρονε τὴν καρέκλα τῆς κορτὰ στὴν
καρέκλα τῆς Τετονισας) Δὲ μοῦ λές;

ΤΕΤΟΝΙΣΑ (σὲ τόνο ἐπιστευτικό) Τί;

ΜΑΝΑ Τὴν ἀρεβωνιαστικιά τοῦ γιου μου, τὴν ἔφερες;

ΤΕΤΟΝΙΣΑ Καλὸ κορίτσι.

ΜΑΝΑ Ναι, μὰ...

ΤΕΤΟΝΙΣΑ Τώρα, τί κρύβει μέσα τῆς, πού νὰ τὸ ἔχει
χανέναι; "Ἐκείνη ζεῖ ἀλομόναχη μὲ τὸν πατέρα τῆς ἐκεῖ
πέρα, τέσσερες ὥρες ἀπὸ δω. Ποιὸ ἀνάργεια, ἔξω κι ἐγὼ
τί νὰ εἰπῶ; "Ἀλλὰ εἶναι καλὴ. Συνήθισε στὴ μοναξιά.

ΜΑΝΑ Τὴ μάνα τῆς, τὴν ἔφερες;

ΤΕΤΟΝΙΣΑ Τὴ μάνα τῆς; Ναι, τὴν ἔφερα. "Ὁμορφη γυναι-
κα. "Ἐλαμπε σὰν τὴν Παναγιά. Μὰ νὰ σοῦ εἰπῶ, ἐμένα

πατέ της δὲ μ' ἄρεσε. Δὲν τὸν ἀγάπατε, λένε, τὸν ἀντρα της.

MANA (δυνατά) 'Εσεῖς πιά! 'Ολα τὰ ἔχετε!

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Νὰ μὲ συμπαθῆς. Δὲν τό εἶπα νὰ τὴν κατηγορήσω, ἀλλὰ ἔτσι εἶναι. Τώρα, ἀν εἶτανε τίμιὰ ἡ δόλι, κανεῖς δὲν τὸ ἔχει. Μία φορὰ τίποτα δὲν ἀκούστηκε γιὰ λόγου της. Εἶτανε ψηλοῦρα καὶ ἀκατάδεχτη.

MANA Τὴ δὼθὲ θὰ εἶπεις ἀκόμα!

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Εσὺ δὲ μὲ πώτησες;

MANA Σωστά. Μόνο δὲν ἤθελα νὰ τίς ἤξερε κανεῖς, οὔτε τὴ ζωντανή, οὔτε τὴν πεθαμένη. Νὰ εἶτανε σὰν τὰ τριβόλια ὅπου κανεῖς δὲν τὰ μελετᾷ, μὰ πού ἀγκελώνουν τὸ κορμὶ σὰν ἔρθει ἡ ὥρα.

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Εχεις δίκιο. Τοῦ γιου σου τοῦ ἀγγίζει δ, τι κι ἀν πεις.

MANA Ναι, τοῦ ἀγγίζει. Τὶ αὐτὸ μὲ νοιάζει κι ἐμένα. Εἶχ' ἀκουστὰ πὺς εἶταν ἀρεβωνιασμένη ξανά.

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Ναι, ὅταν εἶτανε δεκαπέντε χρονῶν. 'Ἵστερα τὰ χαλάσανε. Κεῖνος παντρεύτηκε μὲ μιὰ ξαδέσφη της ἑδῶ καὶ δυὸ χρόνια. Κανένας πιά δὲ θυμᾶται τὸν ἀρεβώνα της.

MANA 'Εσὺ πὺς τὸν θυμᾶσαι;

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Εμένα μὲ πώτησες.

MANA 'Ο καθένας θέλει νὰ μᾶθει γιὰ καίνο πού τὸν πονεῖ.

Ποιὸν εἶταν, λές, ἀρεβωνιασμένη;

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Τὸν Λεονάρδο.

MANA Ποιὸν Λεονάρδο;

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Τὸν Λεονάρδο, τὸν Φελίξ.

MANA (στηκώμενα) Τὸν Φελίξ!

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Εὐλογημένη μου, τί φταίει ὁ Λεονάρδο; Τὸν καρὸ πού εἶχατε σεῖς τοὺς καβγάδες σας, εἶταν ὅχτῳ χρονῶν παιδί.

MANA 'Αλήθεια... Μὰ σὰν ἀκούω νὰ λένε Φελίξ, τὸ ἴδιο εἶναι. (Μουσικοποιεῖ.) Φελίξ, καὶ γιομίζει τὸ στόμα μου χάστη (φτύνει) καὶ θέλω νὰ φτύσω, νὰ φτύσω γιὰ νὰ μὴν χάνω φωνικό.

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ 'Ενα τώρα. Τὶ θὰ κερδίσεις ἔτσι;

MANA Τίποτα. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ χάνω κι ἀλλοῦς. Δὲν τὸ καταλαβαίνει;

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Μὴν ἀντιστέκεσαι στὴ χάρὰ τοῦ παιδιοῦ σου. Μὴν τοῦ μιλάς, μὴν τοῦ λές τίποτα. 'Εγέγραδες κι ἐσὺ σὰν κι ἐμένα. Καλύτερα πιά νὰ σωμαίνουμε μεις οἱ δυὸ.

MANA 'Εχεις δίκιο. Δὲ θὰ τοῦ εἰπῶ τίποτα.

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ (τὴ φιλεῖ) Τίποτα μὴν τοῦ λές.

MANA (ἤρεμη) 'Αχ, τ' εἶν' ὁ κόσμος!

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Πάω, γιατί ὅπου νά 'ναι θὰ 'ρθοῦν οἱ ἄντρες ἀπὸ τὸ θέρο.

MANA Εἶδες τί χάψα σήμερα;

ΤΕΙΤΟΝΙΣΑ Τὰ παιδιὰ πού τοὺς πῆγαν τὸ νερό, γυρίσαν πῶσω κατὰμαυρα. Καλοβράδυ, γειτόνισα.

MANA 'Όρα καλή.

(Ἡ Μάνα ποχολογεῖ πρὸς τὴν ἀδυστηγὴ πόρτα. Στὴ μέση τοῦ ὁρόμου στέκεται κι ἀγρύπτα σταντοκοπιέται.)

ΜΑΝΑ "Όχι. Μονάχα νά ζήσουν όλοι. Αυτό! Νά ζήσουν!

ΝΥΦΗ Τò χρέος μου θά τò κάμω.

ΜΑΝΑ Νά, έδωτέρα σ' έχω φερμένα χαριτί.

ΝΥΦΗ Φχαριστώ.

ΠΑΤΕΡΑΣ Δέν παίρνετε τίποτα;

ΜΑΝΑ Έγώ δέ θέλω. (Στόν Γαμπρό.) Έσύ δέν παίρνεις;

ΓΑΜΠΡΟΣ Θά πάρω.

(Πάίνει ένα γλυκό. Έ Η Νύφη παίρνει κι αυτή ένα.)

ΠΑΤΕΡΑΣ (στόν Γαμπρό) Κρασί;

ΜΑΝΑ Δέν πίνει ποτέ.

ΠΑΤΕΡΑΣ Μπράβο!

(Σιωπή. "Όλοι είναι στό πόδι.)

ΓΑΜΠΡΟΣ (στη Νύφη) Ταχιά θά 'ρθώ.

ΝΥΦΗ Τί όρα;

ΓΑΜΠΡΟΣ Κατά τις πέντε.

ΝΥΦΗ Σέ καρτερώ.

ΓΑΜΠΡΟΣ Σά φεύγω άπό κοντά σου, έχω μια στενοχωρία
σά νά μου σφίγγουνε τò λαϊμό μέ θηλιά.

ΝΥΦΗ "Άμα θά παντρευτούμε θά σου περάσει.

ΓΑΜΠΡΟΣ Αυτό λέω κι έγώ.

ΜΑΝΑ Πάμε. "Ο ήλιος δέν καρτερεί. (Στόν Πατέρα.) Λοι-
πόν, όπως είπαμε!

ΠΑΤΕΡΑΣ "Όπως είπαμε.

ΜΑΝΑ (στη Δούλα) Καλοβράδυ.

ΔΟΥΛΑ Νά πάτε στην ευχή του Θεού.

(Έ Η Μάνα φιλεί τη Νύφη κι αγκίσιον νά βγαίνουν σιω-
πηλοί.)

ΜΑΝΑ (στην πόρτα) Καλοβράδυ, κόρη μου.

(Έ Η Νύφη της άπαντά μέ μια χειρονομία.)

ΠΑΤΕΡΑΣ Έγώ θά σάς πλώ παραπέρα.

(Βγαίνει.)

ΔΟΥΛΑ Θά σάσω άν δέν ιδώ τά πεγάδια.

ΝΥΦΗ (άπότομα) "Άσ' τα.

ΔΟΥΛΑ "Άχ. Έλα, δείχ' τα μου.

ΝΥΦΗ Δέ θέλω.

ΔΟΥΛΑ Τis καλύτερες μοναχά. Λένε πώς είν' όλοκαυττές.

Πονηρή, πονηρή!

ΝΥΦΗ "Όχι, σου είπα!

ΔΟΥΛΑ Για τò Θεό! Τί έχεις; Σά νά μετάνωσες φαίνεσαι.

ΝΥΦΗ (δαγκώνοντας τò χέρι μέ λύσσα) "Άχ!

ΔΟΥΛΑ Παίδαί μου, καρδούλα μου, τί έχεις; Στενοχωριέ-
σαι που θ' αλλάξεις ζωή, κι είσαινα σά βασιλοπούλα-δω-
μέσα; Μή σκέφτεσαι άσχημα πράγματα. Έχεις κανένα
λόγο; Κανένα; Έλα νά ιδούμε τί σου φέρινε. (Πάίνει τò
κοντί.)

ΝΥΦΗ (της πιάνει τά χέρια) "Άσ' το.

ΔΟΥΛΑ Μπρά σέ καλό σου!

ΝΥΦΗ "Άσ' το, σου είπα.

ΔΟΥΛΑ Σάν άντρας είσαι χειροδύναμη.

ΝΥΦΗ Καί σάμπως δέν έδούλεψα σάν άντρας; "Αμποτες νά
γεννίδιμουνα!

ΔΟΥΛΑ Μή μιλάς έτσι!

ΝΥΦΗ Πάψε σου είπα. "Ας κουβεντιάσουμε τίποτ' άλλο.

(Τò φώς λυοστένει σιγά σιγά στην σκηνή. Μεγάλη σιωπή.)

ΔΟΥΛΑ "Ακουσες τή νύχτα ἐν' ἔλγο;"

ΝΥΦΗ Τί ὦρα;

ΔΟΥΛΑ Κατὰ τίς τρεῖς.

ΝΥΦΗ Θὰ ἔεκοψε ἀπ' τὸ λιβάνδι.

ΔΟΥΛΑ Ὅχι. Εἶχε καβαλάρη.

ΝΥΦΗ Πού τὸ ἔπρεζε ἐσύ;

ΔΟΥΛΑ Τὸν εἶδα. Στάθηκε κάτου ἀπὸ τὸ παρεθύρι σου.

Παράξενο πράγμα μοῦ φάνηκε.

ΝΥΦΗ Μὴν εἶταν ὁ ἀρεβωνιαστικός μου; Πολλὰς φορὲς ἔτυχε νὰ περάσει τέτοιαν ὥρα.

ΔΟΥΛΑ Δὲν εἶταν ὄχι.

ΝΥΦΗ Τὸν εἶδες ἐσύ;

ΔΟΥΛΑ Ναί.

ΝΥΦΗ "Ε; Καὶ ποὺς εἶταν;

ΔΟΥΛΑ Ὁ Λεονάρδο.

ΝΥΦΗ (δυνατὰ) Ὑεῦρα! Ὑεῦρα! Τ' ἦθελε κείνος ἔδω;

ΔΟΥΛΑ Για σένα ἦρθε!

ΝΥΦΗ Πάψε! Καταραμένη νὰ εἶναι ἡ γλώσσα σου!

(Ἀκούγεται καλτσασμός ἀλόγου.)

ΔΟΥΛΑ (σὸ παράνομο) Τρέχα! Σκύψε νὰ ἰδεῖς! Τὸν εἶδες;

ΝΥΦΗ Τὸν εἶδα!

ΑΥΛΑΙΑ ΓΡΗΓΟΡΗ

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

Βεράττα στὸ σπίτι τῆς Νύμφης. Στὸ βάθος πόρτα. Εἶναι ἀκί-
μα νύχτα. Ἡ Νύμφη βγαίνει φορώντας μπουστάνι καὶ μεσο-
φόρι κομπο μὲ σιδερωμένες πτέτες, δαντέλες καὶ φρεσὸν
στὴν ἀκμή. Τὰ μὲντα της εἶναι γυμνά.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ Δούλα.

ΔΟΥΛΑ Ἐδῶ νὰ σ' ἀποχτενίσω.

ΝΥΦΗ Κοντέψαμε νὰ σκάσουμε κεῖ μέσα.

ΔΟΥΛΑ Ἐδωπέρα, μάτια μου, οὔτε τὴν κουνταυρή δὲ λεί-
νὰ ὀρδοῖσι μιὰ στάλα.

(Ἡ Νύμφη κίβεται σ' ἓνα σκαμνὶ καὶ κοιτάζεται σ' ἓνα
καθρεφτάκι τοῦ χειροῦ. Ἡ Δούλα τὴ χτενίζει.)

ΝΥΦΗ Ἡ μάννα μου κράταγε ἀπὸ 'ναν τόπο γιομάτο περι-
βόλια καὶ χλαριά.

ΔΟΥΛΑ Γι' αὐτὸ εἶταν ἔτσι γελάστῃ!

ΝΥΦΗ Δωπέρα χτικίωσε καὶ μαράζωσε.

ΔΟΥΛΑ Τυχρὸ τῆς.

ΝΥΦΗ Ὅπως χτικιάζουμε κι ἐμεῖς τώρα. Ἐδῶ καὶ οἱ τοί-
χοι βγάνουν φωτιά. Ἀχ! μὴν τραβᾶς ἔτσι.

ΔΟΥΛΑ Τοῦτο τὸ γλώσσάκι νὰ φιάξω. Θέλω νὰ τὸ τσι-
φιάξω μὲ τὴ χωρίστρα σου. (Ἡ Νύμφη κοιτάζεται σὸ
καθρεφτάκι.) Ἀχ, τί θυμωρή πού εἶσαι! (Τὴ φιλεῖ μὲ
πάθος.)

ΝΥΦΗ (σοβαρή) "Αντε, χάνε γρήγορα.

ΔΟΥΛΑ (χτυπώντας την) Ποιός τή χαρά σου, λέω γώ, που θά'χεις άντρα να σφίγγεις στην άγκυλιά σου, να τόν γιομίζεις αγάπες και φιλιά.

ΝΥΦΗ Σώπα.

ΔΟΥΛΑ Και τ' όμορφότερο είναι, ήμα ξυπνάς και τόν καταβαίνεις κοντά σου να σου χαϊδεύει τόν ώμο με τήν ανάσα του, σάν τή φτερούγα τ' άηδωνιού.

ΝΥΦΗ (δυνατά) Δεν παύεις;

ΔΟΥΛΑ Μά, κόρη μου! Τι θαρείς είν' ό γάμος; Τά κουφέτα και τά λουλούδια; "Αμ, όχι δά! Είναι τό κάτασπρο τό κρεβάτι με τόν άντρα και τή γυναικα στη μέση. Τι-ποτ' άλλο.

ΝΥΦΗ Τέτοια πράγματα δεν τά λένε.

ΔΟΥΛΑ Σωστά. Μά ξεγινιεται ή γλύκα τους;

ΝΥΦΗ Μπορεί και πίκρα καιιά φορά.

ΔΟΥΛΑ Τά λουλούδια θά τά φέρω μπροστά, να έδώ, να ιδείς τί όμορφα θά' να. Σάν ένθισμένη πορτοκαλιά θά φαντάζει τό στεφάνι μες στά μαλλιά σου. (Της δοκιμάζει τόν κλώνο τής πορτοκαλιάς.)

ΝΥΦΗ (κοιτάζεται στόν καθέστη) Φέδ' το δώ. (Πάσχει τό στεφάνι, τό κοιτάζει, κι ύστερα θίγει κάτω τό κεφάλι απελπισμένη.)

ΔΟΥΛΑ Τι έπαθες;

ΝΥΦΗ "Ασε με.

ΔΟΥΛΑ Δεν είν' ώρα για στενοχώριες. (Ζωηρά.) Φέρ' το δώ. (Η Νύφη πετάει τό στεφάνι.) Μπα σέ καλό σου! Τήν κακιά ώρα πώς γυρεύοντας, που πετάς έτσι τό στε-

φάνι σου; Σήκωσ' τά μάτια σου! Τι έχεις; "Αν έμετά-νιωσες και δε θέλεις να παντρευτείς, πές το καθαρά. Είναι καιρός άκόμα να δώξεις πίσω τόν λόγο σου. (Σηκώνεται.)

ΝΥΦΗ Δεν είν' τίποτα. "Ενας κακός άέρας μες στά σύννε-φα. Θα περάσει.

ΔΟΥΛΑ Έσθ' τόν άγαπᾷς τόν άρρεβωνιαστικό σου.

ΝΥΦΗ Τόν άγαπάω.

ΔΟΥΛΑ Μά ναί, τόν άγαπᾷς, είμαι σίγουρη.

ΝΥΦΗ Μόνο που τέτοια άπόφαση δεν τήν παίρνει κανείς εύκολα.

ΔΟΥΛΑ Στό χέρι σου είναι.

ΝΥΦΗ Τώρα πιά, έχω λόγο δοσιένο.

ΔΟΥΛΑ "Ελα, μπράβο, να σου φορέσω τό στεφάνι.

ΝΥΦΗ (κάθεται) Κάνε γρήγορα. "Όπου κι άν είναι θά'ρθουνε.

ΔΟΥΛΑ Θα' ναι τρεις ώρες κι άκόμα που περπατάνε.

ΝΥΦΗ Πόσο είν' από δώ στην έκκλησιά;

ΔΟΥΛΑ "Από τό ποτάμι, κοντά τέσσερες ώρες, "Από τό δρό-μο, βάλε τό δισπλό.

("Η Νύφη σηκώνεται κι ή Δούλα ξετρελαίνεται βλέπον-τάς την.)

Σήκω νύφη Σηκώμένη

κι ήρθε ή μέρα ή τιμημένη

να φορέσεις τό στεφάνι.

που σου φέρνει ένα ποτάμι.

ΝΥΦΗ (χαμογελώντας) "Ελα.

3

ΔΟΥΛΑ (τὴ γυναιὶ ξερεμένη καὶ χορεύει γῆρα της)

Φέρτε δάφνες ἀνθισμένες
νὰ στολίσουμε τὸ σπίτι,
φέρτε πασχαλὶες καὶ βέργες
νὰ ξυπνήσουμε τὴ νύφη!

(Ἀκούονται χτυπήματα στὴν πόρτα.)

ΝΥΦΗ Ἀνοιξέ! Οἱ δικοί μας θὰ 'να. (Φεύγει.)

(Ἡ Δούλα ἀποφύει κατάληκτῃ.)

ΔΟΥΛΑ Ἐοῖ'σαι;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ποιὸς ἐλθός; Καλημέρα.

ΔΟΥΛΑ Πρῶτος πρῶτος!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Καλεσμένος δὲν εἶμαι;

ΔΟΥΛΑ Ναι.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Γι' αὐτὸ ἦρθα.

ΔΟΥΛΑ Ἡ γυναίκα σου;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἐρχεται μὲ τὰ πόδια. Ἐγὼ εἶχα τ' ἐλθογ.

ΔΟΥΛΑ Ἀλλοιὲν δὲν ἀπάντησες;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἐρχοῦνται τρέχοντας. Τὸς ξεπέρασα θλούς.

ΔΟΥΛΑ Θὰ τὸ σκάσεις τὸ ζὸ μὲ τίς πιλάδες σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἄμα σκάσει, ἔσκασε!

(Σιωπῇ.)

ΔΟΥΛΑ Κάτσε. Κανεὶς δὲν ἔμπησ' ἀκόμα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἡ νύφη;

ΔΟΥΛΑ Τώρα πᾶσι νὰ τῆνε ντύσω.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ἐ πε, τὴ νύφη! Χαρὰ ποὺ θὰ τὴν ἔχει!

ΔΟΥΛΑ (ἀλλάζοντας κουβέντα) Τὸ παιδί τί κάνει;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ποιὸ παιδί;

ΔΟΥΛΑ Ὁ γιός σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (σὰ νὰ θυμᾶται, μέσα σ' ὄνειρο) Ἀ!

ΔΟΥΛΑ Τὸ χερε μαζί σας;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Ὁχι.

(Σιωπῇ. Ἀκούονται πάλι μακριὰ φωνές ποὺ τραγου-
δοῦνε.)

ΦΩΝΕΣ Σήκω νύφη ζήταμένη

κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Σήκω νύφη ζήταμένη

κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη!

ΔΟΥΛΑ Τὸ συμπιερίδι ἔρχεται. Ἀλλάγια εἰν' ἀκόμα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (σηκώνεται) Τῆς νύφης τὸ στεφάνι θὰ 'ναι

μεγάλο, εἰ; Νὰ σοὺ εἰπῶ, δὲν πρέπει νὰ παρασῇαι κιόλας.

Μιά στέλα (μικρότερο θὰ τῆς ταίριαζε θυμωρότερα, τί

λές κι ἐσύ; Ἀλήθεια, τί ἔκαν' ὁ γαμπρός; Τῆς τὰ 'φερε

κεῖνα τὰ πορτοκαλάκια ποὺ θὰ βάλει στὸν κόρφο τῆς ἡ

ἀκόμα;

ΝΥΦΗ (φωτίζεται, μὲ τὸ μεσοφόρι ἀκόμα καὶ μὲ τὸ στεφάνι

στὸ κεφάλι.) Τὰ 'φερε.

ΔΟΥΛΑ (θυναρὰ) Μὴ βγαίνεις ἔτσι.

ΝΥΦΗ Τί ἔχει νὰ κάνει; (Σοβαρῇ.) Γιατί φωνάζει τὰ 'φε-

ρε τὰ πορτοκαλάκια; Τί χυβίεις στὸ μυαλό σου γιὰ μένα;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Τί θές νὰ χυβίω; Τίποτα. (Πλησιάζοντας.)

Ἐοὺ μὲ ἔφρεις καὶ δὲν κάνει νὰ τὸ λές. Ἐξέλασε τ' εἶμιον

χάποτε γιὰ σένα; Σκάψε τὴ θυμωσή σου νὰ τὸ βρεῖς.

Μὰ δύο ζευγάρια χαμιατερά σὰν εἶναι ἡ γῆς κακοπάχα-

νη, τίποτα δὲν ἀλλοτρεῖ. Εἰδῶ εἶναι τ' ἀγκάθι.

ΝΥΦΗ Τι θέλεις πού 'ρθες;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Ηρθα να ιδῶ τὸ γάμο σου.

ΝΥΦΗ Είμαι να κι ἐγὼ στὸ δικό σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Σάμπως ἐσύ δὲν τὸν ξορτάξεις, μὲ τὰ δυὸ σου τὰ χέρια; 'Εμένα πού με βλέπεις, τώρα νὰ με σκοτώ-
σουνε πεντάρα δὲ δίνω, μὰ νὰ με φύσει κανένας δὲν
μπορεῖ. Κι ὁ παπὰς, πού τόσο θαμπώνει με τὴ γυαλῖδα
του, εἶναι χειρότερος κι ἀπὸ φτύμα καμιά φορά.

ΝΥΦΗ Ψεύτη!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Ας μὴ μιλήσω καλύτερα, μὴν ξεσπάσει ὁ θυ-
μός μου κι ἀκούσουν τὶς φωνές μου τὰ βουνά ἐναγύρω.

ΝΥΦΗ 'Εγὼ θὰ σκούξω δυνατώτερα ἀπὸ σένα.

ΔΟΥΛΑ Τρελαθήκατε σεις οἱ δυὸ; Τι ἀνακατεύεις τὰ πε-
ρασμένα; (Κοιτάζει ἀνησυχητὶς πόρτες.)

ΝΥΦΗ 'Εχει δίκιο. Οὔτε νὰ σοῦ μιλάω δὲ θὰ 'πρεπε. 'Αλλὰ
μὲ ἀνάβει τὸ αἷμα πού σὲ βλέπω σὰν τὸν κακὸ τὸν δαίμο-
να νὰ 'ρχεσαι δῶ στὸν γάμο μου καὶ νὰ ρωτᾷς ἀν μὲ 'φε-
ραν τὰ πορτοκαλιάνθια. Νὰ πᾶς ἔξω στὴν πόρτα νὰ καρ-
τερεῖς τὴ γυναίκα σου.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ 'Ετσι λοιπόν. Οὔτε κουβέντα πιά δὲν ἔχουμε
μεῖς οἱ δυὸ νὰ εἰποῦμε.

ΔΟΥΛΑ (μὲ λύσσα) 'Οχι! Τίποτα πιά δὲν ἔχετε νὰ εἰπείτε.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Σὰν παντρεύτηκα κι ὕστερα, πέρασα μέρες καὶ
νύχτες μὴν ἔχοντας ἄλλη συνλογὴ ἀπὸ τούτη; Ποιανὸν εἶ-
ταν φταίξιμο; Καὶ κάθε φορά πού τὸ σκέφτομαι; Βγαίνει
στὴ μέση καινούργιο φταίξιμο πού σκαώνει ὅλα τ' ἄλλα.
Μὰ πάντα κάποιον φταίξιμο μένει.

ΝΥΦΗ Πόσα δὲν ἔβρουν ἑνας κατωβαλάρης μὲ τ' ἄλογό του!
Χαρά στὴν παλιχαριά νὰ ξετλανέψεις ἑνα χορίτσι πού ζεῖ
μοναχό του στὴν ἐρημιά! Μὰ 'γω κι ἐγὼ περηφάνια.
Γι' αὐτὸ παντρεύομαι. Καὶ θὰ χλωστῶ στὸ στήρι μου
μὲ τὸν ἄντρα μου, πού θὰ τὸν ἀγαπῶ περισσότερο ἀπ' ἄ-
λλα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Τι νὰ τὴν κάνεις τὴν περηφάνια! (Πλησιάζει.)

ΝΥΦΗ Μὴ θυώνεις!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Νὰ μὴ μιλάς καὶ νὰ καίτεις, μεγαλύτερη κό-
λαση δὲν ὑπάρχει. Καὶ τί κέρδιον γὼ με τὴν περηφάνια
μου, πού σ' ἀπαράτησα ν' ἀγρυπνᾷς νύχτες καὶ νύχτες
ὀδάκρες, χωρὶς νὰ σὲ βλέπω; Τίποτα. Κέρδιον μόνο τὴ
φωτιά πού φούντωσε μεγαλύτερη μέσα μου. 'Εσύ θαρρεῖς
πὺς ὁ χαρὸς μπορεῖ νὰ γάνει καὶ τὰ τρουβάκια νὰ χύ-
σουν πίσω τους τὸν καημό, μὰ εἶναι ψέματα, ψέματα!
Σὰ φτάσει τὸ μαχαίρι στὸ κόκαλο, κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ
τὸ βγάλει!

ΝΥΦΗ (τρεμόνοτα) Δὲν μπορῶ νὰ σ' ἀκούω. Δὲν μπορῶ
ν' ἀκῶ τὴ φωνή σου. Εἶναι σὰ νὰ μοῦ δίνεις νὰ πῶ ἔνα
ποτήρι γλυκὸ ραχί, σὰ νὰ μοῦ στρώνεις νὰ κοιμηθῶ σ' ἑνα
κρεβάτι με τριαντάφυλλα. 'Η φωνή σου με σέρνει κι ἐγὼ
τὸ ἔβρω πὺς πνίγομαι, μὰ δὲν μπορῶ πιά νὰ φύγω.

ΔΟΥΛΑ (μυδνοντας τὸν Αεονάρδο ἀπὸ τὸ πέτρο) Τσαχόου,
καὶ νὰ μὴν ξαναπατήσεις, ἔδω!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ Στερεὴν φορά τῆς μιλάω. Μὴ σιχαῖσαι.

ΝΥΦΗ Ξέρω πὺς εἶμαι τρελὴ, πὺς εἶναι σάπια ἡ καρδιά
μου γιὰ νὰ μπορῶ ἀκούω νὰ κάθουμαι δῶ νὰ σ' ἀκούω,
νὰ βλέπω νὰ σαλεύεις τὰ χέρια σου.

ΛΕΟΝΑΡΔΟ "Ερπετε νά σ' τὰ πῶς ν' ἀναφρώσω. Ἐγὼ παν-
τρεύτηκα. Παντρέψου τώρα κι ἐσύ.

ΔΟΥΛΑ (στὸν Λεονάρδο) "Ἐνοια σου, καὶ παντρεύεται!
ΦΩΝΕΣ (τραγουδώντας πρὸ κοινῆς)

Σήκω νύφη ζῆλμένη
κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη.

ΝΥΦΗ

Σήκω νύφη ζῆλμένη!
(Μπαίνει τρέχοντας στὴν κάμαρά της.)

ΔΟΥΛΑ Οἱ δικοί μας εἶναι. (Στὸν Λεονάρδο.) "Αἰλιονό
σου δὲν τὴν ξαναζυγώσετε!

ΛΕΟΝΑΡΔΟ Μὴ στενοχωριέσαι. (Φεύγει ἀγοστή.)
(Δεχίει τὰ γλυκοχαράξεις.)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (μπαίνοντας)

Σήκω νύφη ζῆλμένη
κι ἦρθε ἡ μέρα ἡ τιμημένη.
Πιάστε τὸ χορὸ γειτόνοι
στ' ἀνοσιγάρτικο μπαλάν.

ΦΩΝΕΣ

Σήκω νύφη ζῆλμένη!

ΔΟΥΛΑ (σκαμπίζοντας κέρυ)

Φέρετε δάφνες ἀνθισμένες
νά στολίσουμε τὸ σπίτι,
φέρετε πασχαλιές καὶ βάργες
νά ζυγώσουμε τὴ νύφη!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (μπαίνοντας)

Κάν' τα σκάλες τὰ μαλάιά σου
στ' ἄσπρο σου πουκαμισάκι
βάλε γυασιὰ στὸν κόρφο
κι ἀσημένιο πασουμάκι.

ΔΟΥΛΑ Βοσκοπούλα, βοσκοπούλα,
τί νά λές μὲ τὸ φεγγάρι στὴ ραχοῦλα;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

"Αχ, τί κέθεσαι, λιβέντη,
κρύψ' τὴ σκούφια σου τὴν πρόαινη στ' ἀμπέλι.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΚΑΡΙ (μπαίνοντας μὲ τὸ καπέλο ψηλά)

Σήκω νύφη ζῆλμένη
νά σοῦ εἰπῶ τὰ συχαῖα,
ἔρχετ' ὁ γαμπρὸς στὸν κείμενο
φορτωμένα τὰ κανίστρια.

ΦΩΝΕΣ

Σήκω νύφη ζῆλμένη!

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Τὸ χρυσὸ της τὸ στεγάνω
στ' ἄμωφο κεφάλι βάνει
κι ἔρχετ' ὁ γαμπρὸς νά ρίξει
μιά θηλιά νά τὸ τραβήξει.

ΔΟΥΛΑ

Μὲς στ' ἀγνὸν λήμμα, σὸ φρέχτη,
δὲν μπορεῖ νά χάσει μέττι.

ΤΡΙΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (μπαίνοντας)

Κι ὁ γαμπρὸς ἀπὸ τ' ἀμπέλι
γάρτα κουβαλάει καὶ μέλι.

(Μπαίνουν τρεῖς καλεσμένοι.)

ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΚΑΡΙ

Σήκω πέριδνα κι ἀγρόδου
νά χορεύουμε στ' ἀλών.

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ

"Εἰ, ζαχαροζυμωμένη,
τί χορὸς πὸ χεὶ νά γένει.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Εμένα τὴν ἔδωσες, ἔδωκά.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Εμένα, μπροστὰ στὸ ἱερό.

ΝΥΦΗ (ἀνήσυχη, καὶ σὲ μεγάλῳ ἐσωτερικῷ ἀγῶνι) Δὲν ἔ-
ρω τίποτα. Δὲ θυμῶμαι.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Ὀχι, θέλουμε νὰ μᾶς πτεῖς...

ΝΥΦΗ (κρίνοντας τὴν) Δὲ μ' ἀφήνετε; Τὴν ὀρεῖς ἡ σὰς ἄντε
πὼς ἔχω;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Μᾶς συμπταθᾶς.

(Περνάει στὸ βάθος ὁ Λεωνάρδου.)

ΝΥΦΗ (βλέπει τὸν Λεωνάρδου) Τέτοιες στιγμὲς δὲν εἶναι
παῖξε γέλασε.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Δὲν τὸ ἔξεραμε!

ΝΥΦΗ Θὰ τὸ μάθετε καὶ σεῖς σὰν ἔρθει ἡ ὥρα σὰς. 'Αν
εἴταν ἔτσι ν' ἀλλάξει καεὶς τὴ ζωὴ του!

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Σοῦ κακοφάνηκε;

ΝΥΦΗ 'Ὀχι, χορίτσια. Συμπταθᾶτε με.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Γιατί τὴ πράγμα; Γιατί τίς καρφίτσες; 'Α,
μπα! Κι οἱ δύο θὰ φέρουνε γαμπρό. Ὑμέατα;

ΝΥΦΗ 'Ὀχι. Κι οἱ δύο.

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Μόνο πού ἡ μιὰ θὰ παντρευτεῖ γρηγορό-
τερα.

ΝΥΦΗ Τόσο πολὺ βιάζοσαστε;

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ (προπαλὰ) 'Αχ, ναί.

ΝΥΦΗ Γιατί;

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ 'Ε, μὰ... ('Αγκαλιάζει τὸ Δεύτερο Κο-
ρίτσι.)

(~~Βγαίνουν τρέχοντας καὶ οἱ δύο~~ Μπαίνει ὁ Γαμπρός καὶ
πολὺ σιγὰ ἀγκαλιάζει τὴ Νύφη ἀπὸ πίσω.)

ΝΥΦΗ (ἀναπνέουσα τρομαγμένη) 'Ασε με!

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Απὸ μένα σκαίτεις;

ΝΥΦΗ 'Αί! 'Εσὺ εἰσυνα;

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Εμ, ποὺς ἄλλος θὰ εἴτανε; (Σιωπὴ.) 'Ἡ ὁ πα-
τέρας σου ἢ ἐγώ.

ΝΥΦΗ Σωστά!

ΓΑΜΠΡΟΣ Μονάχα πού ὁ πατέρας σου δὲ θὰ σ' ἐσφυγγε
τόσο δυνατὰ.

ΝΥΦΗ (σπνδουμένη) 'Αλήθεια!

ΓΑΜΠΡΟΣ (τὴν ἀγκαλιάζει σφιχτά, μὲ τὸν ἄγιο ἀπότο-
μο) Γιατί εἶναι γέρος.

ΝΥΦΗ (ἔσθῃ) 'Ασε με!

ΓΑΜΠΡΟΣ Γιατί; (Τὴν ἀφήνει.)

ΝΥΦΗ 'Ε... ὁ κόσμος. Μπορεῖ νὰ μᾶς ἰδοῦνε.

(Στὸ βάθος περνάει ἡ Δοῦλα χωρὶς νὰ κοιτάξει τοὺς νύ-
παντους.)

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Ε, καί; Τώρα στεφανωθήκαμε.

ΝΥΦΗ Ναί, ἀλλ' ἄσε με... Πιὸ ὕστερα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Τί ἔχεις; Σὰν τρομαγμένη μοῦ φαίνεσαι!

ΝΥΦΗ Δὲν ἔχω τίποτα. Μεῖνε κοντὰ μου.

(Μπαίνει ἡ Γυναίκα τοῦ Λεωνάρδου.)

ΓΥΝΑΙΚΑ Νὰ μὴ σὰς δυσκολεῖω...

ΓΑΜΠΡΟΣ 'Α, μπα!

ΓΥΝΑΙΚΑ Μὴν εἶδατε τὸν ἄντρα μου;

ΓΑΜΠΡΟΣ "Οχι.

ΓΥΝΑΙΚΑ Δὲ φαίνεται πούθενά, καὶ τ' ἄλογο δὲν εἶναι στ' ἄχουρι.

ΓΑΜΠΡΟΣ (εὐθυμος) Καμιά βόλτα θὰ πῆγε.

(Ἡ Γυναίκα βγαίνει ἀήσυχη. Μπαίνει ἡ Δούλα.)

ΔΟΥΛΑ Γάμος ἀπὸ τοὺς λίγους, ὅχι ἀστεία.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἐγὼ βαρέθηκα νὰ σοῦ πῶ. Καὶ ἡ νύφη εἶναι.

λίγο ἀποσταμένη.

ΔΟΥΛΑ Τὶ ἀπῶ, κόρη μου;

ΝΥΦΗ Τὰ μελήγρια μου πᾶν νὰ σπᾶσουν!

ΔΟΥΛΑ Νύφη ἀπὸ τοῦτα τὰ βουνά, σὰ βουνὸ πρέπει νὰ 'ναι.

(Στὸν Γαμπρό.) Μονάχα σὺ μπορεῖς νὰ τὴ γράνεις. Δι-
κιά σου εἶναι. (Βγαίνει τρέχοντας.)

ΓΑΜΠΡΟΣ (τὴν ἀγκαλίζει) Πᾶμε νὰ ἰδοῦμε τὸ χορὸ. (Τὴ
φιλεῖ.)

ΝΥΦΗ (σὲ ἀγωνία) "Οχι. Καλύτερα νὰ ξεπλωθῶ λιγάκι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Νὰ σοῦ κρατήσω συντροφιά.

ΝΥΦΗ Τὶ λές; Ν' ἀφήσουμ' ἔτσι τὸν κόσμο; Τὶ θὰ εἰπῶν;

"Ἄσε με νὰ ξεκουραστῶ λίγη ὥρα, κι ἔρχεσαι.

ΓΑΜΠΡΟΣ "Ὅπως θέλεις! Μὰ νὰ μὴν εἶσαι ἔτσι ὅλη τὴ νύ-
χτα!

ΝΥΦΗ (στὴν πόρτα) Ἦν νύχτα θὰ 'μαι καλύτερα.

ΓΑΜΠΡΟΣ Αὐτὸ λέω κι ἐγώ.

(Φαίνεται ἡ Μάρα.)

ΜΑΡΑ Γ' ἐ μού!

ΓΑΜΠΡΟΣ Ποῦ γυρίζεις ἐσύ;

ΜΑΡΑ Στὸ χορὸ εἴμουν. Γιὰ πές μου, εἰς' εὐχαριστημέ-
νος;

ΓΑΜΠΡΟΣ Ναι.

ΜΑΡΑ Κι ἡ γυναίκα σου;

ΓΑΜΠΡΟΣ Κουράστηκε λίγο. Ἀσχημὴ μέρα γιὰ τίς νυφά-
δες!

ΜΑΡΑ Ἀσχημὴ μέρα; Ὁμορφότερη δὲν μπορεῖ νὰ γίνε-
ποτέ. Γιὰ μένα, στάθηκε σὰν κληρονομιά. (Μπαίνει ἡ
Δούλα καὶ ποχώνει πρὸς τὴν κάμαρα τῆς Νύφης.) Τέ-
τοια μέρα ὀργώνουνε τὴ γῆς, φτεῦθουν τὰ καινούργια
κλαδιά.

ΓΑΜΠΡΟΣ Θὰ φύγεις ἀπόψε;

ΜΑΡΑ Ναι. Πρέπει νὰ πάω στίτι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ὁλομόνεχη.

ΜΑΡΑ Ὁλομόνεχη, ὅχι. Θὰ ἔχω στὸ μυαλό μου ἓνα σωρὸ
πράγματα, ἀνθρώπους, ἀμάχες.

ΓΑΜΠΡΟΣ Πᾶν οἱ ἀμάχες, τελειώσανε.

(Μπαίνει γρήγορα γρήγορα ἡ Δούλα καὶ χάνεται τρέ-
χοντας στὸ βάθος.)

ΜΑΡΑ Ὅλη ἡ ζωὴ ἀμάχη ἀτέλειωτη εἶναι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἀφοῦ τὸ λές, ἔτσι θὰ 'ναι. Ἐγὼ πάντα μου
σ' ἄκουσα.

ΜΑΡΑ Μὲ τὴ γυναίκα σου νὰ 'σαι τυχερός, κι ἂν χαμιά
μέρα σοῦ πεί λόγον ἄνπερο ἢ τὴν ἰδεῖς θυμωμένη, μὴν
τῆς πεις τίποτα. Μόνο χάιδεψέ την ἔτσι ποὺ νὰ πονέει
λιγάκι, σφιχ' τὴν στὴν ἀγκαλιά σου, δὲς τῆς μιὰ θινάτῃ
δαγκωματιά κι ἔπειτα φάησέ την γλυκά. Γιὰ νὰ μὴ σέ
σιχάλεται, ἀλλὰ νὰ νιώθει ὅτι ἐσύ εἶς' ὁ άντρας, ὁ σερ-

νικός, εκείνος που διατάζει. Έτσι μ' έλαθ' έμένα ο πατέρας σου, και μια που δεν τον έχεας πιά να στα είνεϊ ό ίδιος, στα έτω έγώ.

ΤΑΜΠΡΟΣ "Ό,τι κι άν μου πές, τό χανα.

ΠΑΤΕΡΑΣ (μαλώνοντας) Ποϋ πήγε ή κόρη μου;

ΤΑΜΠΡΟΣ Μέσα είναι.

(*Ο Πατέρας βγαίνει.*)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Νά 'ρθούν ή νέφη κι ό γαμπρός γιατί ό χορός αρχίζει.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΚΑΡΙ Έσύ θέ τόσε σύρεις.

ΠΑΤΕΡΑΣ (μαλώνοντας) Δεν είναι μέσα!

ΤΑΜΠΡΟΣ Δεν είναι;

ΠΑΤΕΡΑΣ Θ' άνέβηκε στο μπαλκόν.

ΤΑΜΠΡΟΣ Πάω να ιδώ! (*Βγαίνει.*)

(*Ακούγονται φωνές, θόρυβος και κλάδες.*)

ΠΡΩΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ Οό!... Άρχινήσανε κιόθας! (*Βγαίνει.*)

ΤΑΜΠΡΟΣ (μαλώνοντας) Δεν είναι.

ΜΑΝΑ (άνήσυχη) Δεν είναι;

ΠΑΤΕΡΑΣ Ποϋ να πήγε τάχα;

ΔΟΥΛΑ (μαλώνοντας) Ποϋ είναι ή νυφούλα μου;

ΜΑΝΑ (σοβαρή) Δεν ξέρουμε.

(*Βγαίνει ό Ταμπρός. Μπαίνουν τρεις Καλοσημένοι.*)

ΠΑΤΕΡΑΣ (δραματικά) Μά, δεν είναι στο χορό;

ΔΟΥΛΑ "Όχι, δεν είναι στο χορό.

ΠΑΤΕΡΑΣ (σά να τοϋ ήθελε μια ιδέα) Είναι ποϋό κόσμος.

Γά τήρα καλά!

ΔΟΥΛΑ Τήραξα. Δεν είναι.

ΠΑΤΕΡΑΣ (τραγικά) Ποϋ είναι λοιπόν;

ΤΑΜΠΡΟΣ (μαλώνοντας) Τίποτα. Πουθενά δε παλνεται.

ΜΑΝΑ (στον Πατέρα) Τι θα είνεϊ αυτό; Ποϋ είναι ή θυγατέρα σου;

(*Μπαίνει ή Γυναίκα τοϋ Λεονάρδου.*)

ΓΥΝΑΙΚΑ Φύγανε! Φύγανε! *Ο Λεονάρδου* κι *έχεινη*. Με τ' *άλογο*. *Άγκυλασμένοι* σάν *έωτικά*!

ΠΑΤΕΡΑΣ Ύέλατα! "Όχι ή θυγατέρα μου, όχι!

ΜΑΝΑ "Η θυγατέρα σου, ναί. Κακιάς μάνας γέννημα, κι *έχεινη* κι *έκείνος*. Μά τώρα είναι γυναίκα τοϋ γιοϋ μου!

ΤΑΜΠΡΟΣ (μαλώνοντας) Κοιτά τους! Ποιός *έχει* εν' *άλογο* να να μου δώσει;

ΜΑΝΑ Ποιός *έχει* εν' *άλογο*, ποιός *έχει* εν' *άλογο*, γρήγορα! "Ό,τι *έχω* τοϋ *δίνω*, τά *μάτια* μου, τή *γλώσσα* μου...

ΦΩΝΗ "Εδω είν' ένα.

ΜΑΝΑ (στο Ταμπρό) Κοιτά τους! Πισω τους! (*Ο Ταμπρός βγαίνει με δυο Παλικάρια.*) "Όχι. Μην πές. Είναι φωνάδες, *έχουν* καλά τó *μαγάκι*... Μά γρήγορα, μή χάνεις καρό, *έρχουμαι* κι *έγω* πίσω σου!

ΠΑΤΕΡΑΣ Δε θέ 'ν' *έχεινη*. Θά'πεσε στο τηγάδι.

ΜΑΝΑ Στά τηγάδια πέτουν οι καθαρές, οι τίμιες, *έχεινη*! Μά τώρα είναι γυναίκα τοϋ γιοϋ μου. Στά *δυό*! Χωριστείτε στα *δυό*! (*Μπαίνουν *άλοι*.*) Τό *σά* μου και τó *σά* σου. Τινάχτε τον κουρνιαχτό από τά παπούτσια σας. Πάμε να βοηθήσουμε τó *γιά* μου. (*Οι *άθθωτοι**

ΠΡΩΤΟΣ ΕΠΙΛΟΓΙΣΜΟΣ

Φεγγάρι, περφορέγγαρο!

"Ασε γιά τήν ἀγάπη τή φυλάωσιά τή σκοτεινή.

(Βγαίνουν. Ἀπό τή μεριά τῆς λάμπης ἀκουστέα μπαίνει τὸ Φεγγάρι. Τὸ Φεγγάρι εἶν' ἓνας νέος ἐυλόκοπος μὲ ἄσπρο πρόσωπο. Ἡ σκηνὴ γεμίζει μιά δυνατὴ γαλήνια ἀνταύγεια.)

ΦΕΙΤΑΡΙ

Εἴμ' ἓνας χύχνος στρογγυλὸς μὲς στὸ ποτάμι,

εἴμ' ἓνα μάτι στὰ ψηλὰ καμπαναριά,

καὶ μὲς στὴ φυλάωσις παντάλῳ

ψευτικο φῶς τῆς χαρκαυγῆς.

Καρεῖς δὲ μοῦ γλιτώνει ἐμένα!

Ποιὸς κρύβεται; Ποιανοὺ τὸ χλάμα

γροικιέται μὲς στὸ χέρο κάμπο;

"Ἐνα μαγαῖο ἔχω κρεμάσει

μὲς στὸν ἀντρασιασμένο ἀγέρο,

ποὺ λαχταρεῖ, μοῦβι τῶρα,

πῶνος νὰ γίλει μὲς στὸ αἷμα.

Ἀφήστε με νὰ μπῶ! Παγώνω

στοὺς τοίχους καὶ στὰ παραθύρια.

Μιά στέγη ἐνοῦχτε, μιά καρδιά,

νὰ μπῶ νὰ ζεσταθῶ λιγάκι!

"Ἄχ, πῶς κρυώνω! Οἱ στάγτες μου

—μέταλλα κοιμισμένα—

ψάχνουν σὲ κάμπους καὶ βουνὰ

τῆς φλόγας τὴν κορφὴ νὰ βροῦνε.

"Ομως τὸ χιόνι μὲ κουβαλεῖ
στὴς χαλαζένιες τίς πλάτες του,
καὶ μὲ βυθίζει ὅλο παγωνιά

στὰ χαλοκοράνια βαλτοπέρια.

Μὰ τούτη νύκτα θὰ βαρτοῦν

τὰ μάγουλά μου κόκκινο αἷμα,

καὶ τ' ἔγρια βοῦρλα θὰ ζαρώσουν

κάτου ἀπ' τὰ πέλατα τοῦ ἀγέρο.

Τοῦτο δὲ θὰ ἴδρουν καὶ φυλάωσι

γιά νὰ γλιτώσουν ἀπὸ μένα!

Θέλω μονάχα μιά καρδιά

νὰ μπῶ νὰ ζεσταθῶ λιγάκι!

Δότε μου, δότε μιά καρδιά!

Ζεστή! Τὸ αἷμα τῆς νὰ βάλει

τὰ κρύα βουνὰ τὰ στηθιά μου.

Ἀφήστε με νὰ μπῶ, ἄχ, ἀφήστε!

(Στὰ κλαδιά.)

Τοῦτος δὲ θέλω. Οἱ ἀχτίδες μου

πρέπει παντοῦ νὰ μπῶν, καὶ μέσα

στὰ κατακότεινα κλαδιά

τὸ φῶς μου πρέπει νὰ κυλήσει,

γιά νὰ βαρτοῦν τὴ νύκτα τούτη

τὰ μάγουλά μου αἷμα γλυκὲ,

καὶ τ' ἔγρια βοῦρλα νὰ ζαρώσουν

κάτου ἀπ' τὰ πέλατα τοῦ ἀγέρο.

Ποιὸς κρύβεται; Νά ἴβει ἔξω εἶπα!

Καρεῖς δὲ μοῦ γλιτώνει ἐμένα!

Θέ νὰ τ' ἀστράψω τ' ἄλλογο

μὲ διαμαντέιο πυρετό.

(Χάνεται ἀνάμεσα στοὺς κομπούς, καὶ ἡ σκηνὴ ἐξαφανίζεται
ἀπὸ ἀσπρὸ μισοσκόταδο. Μπαίνει μιά γιὰ σκο-
πασμένη δόκνηση μὲ ἀνέμερα γοῦχα σὲ χεῖμα βυθιστά-

συνο. Τὰ πόδια της είναι γεμά. Τὸ πρόσωπό της μόλις διακρίνεται ἀνέμεσα στίς πτυχές.)

ΖΗΤΙΑΝΑ

Τὸ φεγγάρι δὴν κρύβεται, κι ἐκείνοι ζυγώνουν.

Ἀπὸ δῶ πρὶο μακριὰ δὲ θὰ πᾶν. Τὸ ποτάμι βούλξει μὲ τὰ φύλλα μαζὶ, κι ἡ βουή θὰ σκεπάζει τὸ βαρὺ σκούζιμό τους. Ἐδὼνὰ θὰ γευεῖ, καὶ σὲ λίγο.

Ἐδὼνὰ θὰ πεθάνουν. Ἀχ, ἀπόστασα πιά.

Ἀς καρφώσουν τίς κάσες. Στὸ κρεβάτι μπροστὰ τὸ νυφιάτικο, καρτεροῦν τὰ σεντόνια τὰ κάτωστρα τὰ βαριά τὰ κορμιὰ μὲ τὸ λαμπρὸ τὸν κοιμημένο.

Οὐτ' ἓνα πούλι νὰ ξυπνήσει, κι ἡ αὐρα

νὰ μαζέψει στὸν κόρφο της τίς φωνές ποὺ θὰ βγάλουν, καὶ νὰ φύγει μὲ αὐτὲς γιὰ τίς μαῦρες κορφές, ἢ στὴ λάσπη βαθιά τὴν πηχτὴ νὰ τίς θάψει.

(ἀνυπόμονη)

Ἀχ, αὐτὸ τὸ φεγγάρι, αὐτὸ τὸ φεγγάρι!

(Μαίνεται τὸ φεγγάρι. Ἡ σπητὴ ἐξαγερμίζει μὲ τὸ πικρὸ γαλῆτιο φῶς.)

ΦΕΙΤΑΡΙ Ὅπου κι ἂν εἶναι φτάνουνε. Ἄλλοι ἀπὸ τὴν πλάγια, κι ἄλλοι ἀπὸ τὸ ποτάμι. Πάω νὰ φωτίσω τίς πέτρες, θέλεις τίποτα;

ΖΗΤΙΑΝΑ Τίποτα.

ΦΕΙΤΑΡΙ Ὁ ἀγέρας γίνεται κορτερός σὰ δίκοτο μαχαίρι.

ΖΗΤΙΑΝΑ Νὰ φωτίσεις καλὰ τὸ γελέκο καὶ νὰ μεριάσεις τὰ κουμπιά, κι ἔνοια σου, τὰ μαχαίρια θὰ τότε βροῦν τὸ δρόμο τους.

ΦΕΙΤΑΡΙ

Θέλω ν' ἀργήσουν ὁμῶς νὰ πεθάνουν.

Θέλω τὸ αἷμα σιγὰ σιγὰ

νὰ μοῦ ποτίσει τὰ δάχτυλα μὲ τ' ἀπαιτὸ σφύριγμά του.

Κόλτα πῶς καρτεροῦνε οἱ λαγκαδιές μου οἱ σπάχτινες τὸ κεφάλι τοῦ ζεστό ν' ἀνοίξει!

ΖΗΤΙΑΝΑ Μὴν τοὺς ἀφήσουμε νὰ περάσουν τὸ ποτάμι. Τὸ νοῦ σου!

ΦΕΙΤΑΡΙ Νά τοι, ζυγώνουν!

ΖΗΤΙΑΝΑ Γρήγορα. Φῶς! Ἀκόμα φῶς! Τὸ νοῦ μας μὴν ξεφυγούμε!

(Μαίνουν ὁ ἴσηρός καὶ τὸ Πρωτο Παλικάρ. Ἡ Ζητῖα κάθεται κοκκινωμένη μὲ τὸν μανθῶ.)

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἀπὸ δῶ.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Δὲ θὰ τοὺς βρεῖς.

ΓΑΜΠΡΟΣ (ἀποφασιστικά) Δὲ θὰ τοὺς βρῶ, λέει;

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Θὰ πῆγαν ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ Ὅχι. Ἀκούσα τ' ἄλογό τους ἀπὸ δῶ.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Θὰ εἴταν ἔνο ἄλογο.

ΓΑΜΠΡΟΣ (δραματικά) Ἀχου. Σ' ἴδον τὸν κόρφο δὲν ὑπάρχει παρὰ ἓνα ἄλογο, κι εἶναι τούτο ποὺ κυνηγᾷ. Κατὰ-

λαβές; Ἄν θέλεις νὰ ρθεις, ἔλα καὶ μὴ μιλάς.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ Μά...

ΓΑΜΠΡΟΣ Πάψε! Εἶμαι αἰγούρος ὅτι κάπου ἔδῳ θὰ τοὺς βρῶ. Τὸ βλέπεις τούτο τὸ χέρι; Δὲς ὅτ' εἶναι τὸ χέρι μου; Εἶναι τὸ χέρι τοῦ ἀδερφοῦ μου καὶ τοῦ πατέρα μου. τὸ χέρι ὁδὼν ὅσοι πεθάναν ἀπὸ τὸ σόι μου. Κι ἔχει τόση δύναμη, ποὺ μπορεῖ ἅμα θέλει νὰ τὸ ἐπιζώσει τούτο τὸ

δέντρο. Μά πῆμε γρήγορα, γιατί νιώθω τὰ δόντια τῶν πεθαμένων μου καρτωμένα ἐδῶ, πού δὲν μπορῶ ν' ἀνασῶ.

ΖΗΤΙΑΝΑ (κλαυιάζοντα) "Αχ!

ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΙΚΑΡΙ "Ακούς;

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἐσύ κάμε μιὰ βόλτα ἀπὸ κεῖ κι ἐγώ.

ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΔΙΚΑΡΙ Σωστὸ κυήγι.

ΓΑΜΠΡΟΣ Κυήγι, λέει, τὸ μεγαλύτερό πού μπορεῖ νὰ γίνεῖ.

(Τὸ Παλικάρι φέγγει. Ὁ Γαμπρὸς πηγαίνει γρήγορα πρὸς τ' ἀδυστέρα καὶ πέφτει ἀπάνω στὴ Ζητιάννα. Τὸν θάνατο.)

ΖΗΤΙΑΝΑ "Αχ!

ΓΑΜΠΡΟΣ Τί θέλεις;

ΖΗΤΙΑΝΑ Παγώνω.

ΓΑΜΠΡΟΣ Πού πᾶς;

ΖΗΤΙΑΝΑ (πάντα κλαυιάζοντα, σὰ ζητιάννα) Πέρα, μακριά...

ΓΑΜΠΡΟΣ Ἀπὸ πού ἔρχεσαι;

ΖΗΤΙΑΝΑ Ἀπὸ κεῖ... ἀπὸ πού μακριά.

ΓΑΜΠΡΟΣ Μὴν εἶδες ἕναν ἄντρα καὶ μιὰ γυναίκα νὰ τρέχουν ἀπάνου σ' ἄλογο;

ΖΗΤΙΑΝΑ (σὰ νὰ ξυπνάει) Για στάσου... (Τὸν κοιτάζει.) Ἀσβέστη. Ὁμορφο παλικάρι μου. (Σηκώνεται.) "Αχ, ὁμορφότερος πού θὰ εἶδουνα κοιμισμένο.

ΓΑΜΠΡΟΣ Πές μου, ἐδῶ πού σὲ γιόρταζα, τοὺς εἶδες;

ΖΗΤΙΑΝΑ Μὴ βιάζεσαι... Πόσο μεγάλες οἱ πλάτες σου! Τί ὁμορφα νὰ σοῦνα ξαπλωμένος τ' ἀνέσκελα κι ὄχι νὰ στέκεσαι σὰ μικρούλια τὰ πόδια σου πού εἶναι τόσο στενά!

ΓΑΜΠΡΟΣ (τσαντίζοντάς την) Σὲ γιόρταζα, τοὺς εἶδες; Πέρασαν ἀπὸ δῶ;

ΖΗΤΙΑΝΑ (ἀποφασιστικά) Ὁχι, δὲν πέρασαν ἀπὸ δῶ. Πήγαν ἀπὸ τὴν ἄλλη πλαγιά. Δὲν τοὺς ἀκούς;

ΓΑΜΠΡΟΣ Ὁχι.

ΖΗΤΙΑΝΑ Τὸν ἔφευγες τὸ δρόμο;

ΓΑΜΠΡΟΣ Τὸν ἔφευγαν δὲν τὸν ἔφευγα, θὰ πᾶω!

ΖΗΤΙΑΝΑ Θὰ ρθῶ κι ἐγὼ μαζί σου. ἔφευγα τὸν τόπο καλά.

ΓΑΜΠΡΟΣ (ἀπευδόμονος) Πᾶμε λοιπὸν! Ἀπὸ πού;

ΖΗΤΙΑΝΑ (δραματικῶς) Ἀπὸ δῶ!

(Φεύγουν γρήγορα. Ἀκούγονται μακριὰ θοὶ βιοῦν πού ἐκφράζουν τὸ θάνατο. Ἐπαγγελίων οἱ εὐλογοῦνται μὲ τὰ τοσκόγια στὸν ὄμιλο. Περνοῦν ἀγὰρ ἀνόμενα στοὺς κορμούς.)

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Βρήκες κυήγι, χάροντα!

Χάροντα μὲς στὰ φύλλα τὰ μεγάλα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὴ βρύση μὲ τὸ αἶμα μὴν ἀνδύεις!

ΠΡΩΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Αχ, βρήκες ἐρωχάροντα!

Χάροντα μὲς στὰ φύλλα τὰ ξερά.

ΤΡΙΤΟΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ

Τὸ γάμο μὴ στεπάζεις μὲ λουλούδια!

ΑΕΤΤΕΡΟΣ ΕΥΑΚΟΠΙΟΣ

Χάφοντα, τικροχάφοντα!

"Άσε για την άγίατη τη φυλλωσιά την πρόσωνη.

ΠΙΡΓΤΟΣ ΕΥΑΚΟΠΙΟΣ

Χάφοντα, μαυροχάφοντα!

"Άσε για την άγίατη την πρόσωνη τη φυλλωσιά.

(*Άρχίσουν να βγαίνουν ένα άκονμα μιλούν. Μπαίνουν ό*
Λεονάρδο και η Νύφη.)

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε!

ΝΥΦΗ

Τώρα θα φύγω μόνη μου.

Πήγαινε! Θέλω να γυρίσεις.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε, σου λένε!

ΝΥΦΗ

Με τα δόντια, με τα χέρια, όπως μπορείς,

βγάλε απ' τον κορτάσιο μου λαμπό

τη σιδερένια τούτη άνοσιδα,

κι άσε μ' έμένα να χαθώ

στο χωματένιο έδω το στίρι μου.

Κι άμα δε θέλεις να με σκοτώσεις

σά μια μικρούλα δεντρογαλιά,

τότε σά χέρια μου τα νυφιάτικα

βάλει την χάνη του ντυρεκιού σου.

"Άχ, τί κακό, τί φωτιά,

το κεφάλι μου άνάβει!

Τι σπασμένα γυαλιά μου τρυπάνε τη γλώσσα!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Είν' άργά τώρα πιά! Σιώπα!

Γιατί μάς κυνηγάς, το βλέπεις,

κι άλλιώς δε γίνεται. Άειντε, πάψε!

ΝΥΦΗ

Μα με το ζόρι θέλεις να' ρθω;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιό ζόρι; Ποιος κατέβηκε

πρώτος τη σκάλα;

ΝΥΦΗ

"Εγώ. Το ζέρω.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιος έβγαλε καινούργια

γέμια στ' άλογο;

ΝΥΦΗ

"Εγώ. Είν' άγίατα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Ποιά χέρια

μου φορέσαν τα στιπούνια;

ΝΥΦΗ

Τούτα τα χέρια, που είναι δικά σου,

μά σά σέ βλέπω, θέλω με τούτα

δύες τις φάβες σου τις γαλιές

και το μουμπούσιμά τους να λιόσω.

Σ' άγαπώ! Σ' άγαπώ! Άλλά φύγε!

Γιατί άν μπορούσα να σέ σκοτώσω,

θα σέ σάβανωνα σέ μια χάσα

και θα κεντούσα το σάβανό σου

με μανουδάκια και με βιολέτες.

"Άχ, τί κακό, τί φωτιά

το κεφάλι μου άνάβει!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Τι σπασμένα γυαλιά μου τρυπάνε τη γλώσσα!

Γιατί έχτισα να σέ λογομώσω

πέτρινο τούλο μπροστά στο στίρι μου

να με χωρίσει από το δικό σου.

"Αθήβια λέω. Δεν το θυμάσαι;

Κ' όταν σέ είδα ἀπὸ μακριά
 ἔβλεπα σκόνη μέσα στὰ μάτια μου.
 Μὰ σὰν καβάλληκα τ' ἀλογό μου
 ἔκλεινο μ' ἔφερε μπρὸς στήν πόρτα σου.
 Τότε χαφίτσες μαλαματένιες
 μπήκαν στὸ αἷμα μου κι ἔγινε μαύρο,
 κι ἄμα κοιμήθηκα τὸ κορμὶ μου
 ἀγκάθια γυόμισε καὶ τριβόλια.
 Ἄν φταίει κάποιος, δὲν εἰμ' ἐγώ,
 ἀν φταίει κάποιος, εἶναι ἡ γῆ
 κι ἡ εὐνοδιὰ πού ξεχύνεται
 ἀπὸ τὰ στῆθια καὶ τὶς πλεξούδες σου.

ΝΥΦΗ

~~Ἄχ, τί πρεσὴ, τί πρεσὴ!~~
 Στὸ λέω, νὰ μοιραστῶ δὲ θέλω
 μαζί σου οὔτε κρεβάτι οὔτε ψωμί,
 κι ὅμως δὲν εἶναι μιά στιγμή
 πού νὰ μπορῶ νὰ ζῶ μακριά σου.
 Γιατί μὲ διώχνεις κι ἐγὼ μένω,
 μου λές νὰ φύγω, μὰ μὲ σέβεις
 σὰν ἀνερχόμενο τοῦ ἀγέρα.
 Σκέψου, παράτρεα ἕναν ἄντρα
 μ' ὅλο τὸ σῶ σου στῆ μέση,
 κι ἔφυγα πρὶν τελειώσει ὁ γάμος
 μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι.
 "Ὅμως ἔσένα θὰ σκοτώσουν,
 ἔσένα! Κι ἔρχονται. Δὲ θέλω!
 "Ἄσε με μόνη! Φύγε, φύγε!
 Κανείς δὲν εἶναι νὰ σέ σώσει.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Πλουδιά τῆς χαρραγῆς ἔστησαν
 καὶ φτερουγίζουνε στὰ δέντρα.
 Ἡ νύχτα ἀγοπεθαίνει τώρα
 πάνω στοῦ λιθεριοῦ τὴν κόψη.
 Πᾶμε νὰ βροῦμε μιά γωνιά
 ὅπου θὰ σ' ἀγαπῶ γιὰ πάντα,
 καὶ δὲ μὲ νοιάζουν οἱ ἀνθρώποι
 μὲ τὸ φαμίλι πού χύνουν.

(Τὴν ἀγκαλιάζει μὲ πάθος.)

ΝΥΦΗ

Κι ἐγὼ θὰ κοιμηθῶ στὰ πόδια σου
 γιὰ νὰ φυλάξω τὰ ὄνειρά σου.
 Γυμνή, κοιτάζοντας τὸν κάμπο,
 (δογματίζετ')

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Ὁ μὴ φωτιά βόλταει τὴν ἐλπίη.
 Ἡ ἰδία ἡ φλόγα τὰ σκοτώνει
 μαζί δὺς στόχους ἀδερφοῦμένα.
 Πάμε!

(Τὴν τραβάει.)

ΝΥΦΗ

Ποῦ μὲ τραβᾷς;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

ἔχει πού δὲν μποροῦν νὰ ρθοῦνε
 ὅσοι μᾶς κυνηγᾶνε τώρα.
 ἔχει πού θὰ μπορῶ νὰ σέ κοιτάζω!

ΝΤΦΗ (σαρκαστική)

Στὰ πανηγύρια βὰς με γυρίσεις
νὰ 'μαι ντροπὴ κάθε γυναίκας,
κι οἱ ἀνθρώποι νὰ με κοιτᾶνε
μὲ τὰ σεντόνια τοῦ γάμου μου
σὰ φάμιτρουρα στὸν ἔβρα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Τὸ ἔβρα. Ἐπρεπε νὰ σ' ἀφῆσω
ἂν εἶχα νοῦ γιὰ νὰ σκεφτῶ.
Μὰ ἀπὸ κοντὰ σου δὲν μπορῶ
νὰ φύγω πιά. Κι ἐσύ, τὸ ἴδιο.
Δοκίμασε. Κάν' ἓνα βῆμα.
Καρφιά τοῦ περγαριοῦ καρφώσαν
τὴ μέση μου μὲ τοὺς γοφούς σου.

(“Ὁλὴ αὐτὴ ἡ σκηνὴ εἶναι βίαιη, γεμάτη μεγάλο αἰσθη-
σιασμό.”)

ΝΤΦΗ Ἀκούς;

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Ναί! Περτατᾶνε.

ΝΤΦΗ Φεύγα!

Ἐγὼ θὰ μείνω νὰ πεθάνω
μὲ τὰ ποδάκια στὸ νερό
καὶ μὲ τ' ἀγκάθια στὸ κεφάλι.
Καὶ θὰ με χλαῖνε τὰ φύλλα
βρόμια μαζί καὶ παθῆνα.

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Πάψε. Ἀνεβαίνουν.

ΝΤΦΗ Φεύγα!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ

Σιγά. Νὰ μὴ μᾶς καταλάβουν.
Ἐσὺ μπροστὰ. Πάψε, σοῦ λέω!

(Ἡ Νύμφη διατρίβει.)

ΝΤΦΗ Κι οἱ δυὸ μαζί!

ΑΕΟΝΑΡΔΟ (τὴν ἀγκαλιάζει)

“Ὅπως τὸ θέλεις!
Θὰ μᾶς χωρίσουν, ἔσαν μονέχια
θὰ 'χω πεθάνει.

ΝΤΦΗ Κι ἐγὼ μαζί σου.

(Βγαίνουν ἀγκαλιασμένοι.)

(Μπαίνει τὸ Φεγγάρι προχρονιάστας πολὺ ἀργά. Ἡ σκη-
νὴ παύει ἓνα ὄντα γαλᾶζιο φῶς. Ἀκούγονται τὰ δυὸ
βιοδιά. Ξαφνικά ἀκούγονται δυὸ σιγῆς σταθερικῆς
κλαυγῆς, καὶ τὰ βιοδιά μονομιᾶς σταματᾶνε. Στὴ δεξιή-
ση κλαυγῇ φαίνεται ἡ Ζητιάνα μὲ γυρισμένη τὴ πλάτη.
Ἀνοίγει τὸν μανδύα καὶ μένει ἔτσι στὸ κέντρο τῆς σκη-
νῆς σὰν ἓνα μεγάλο πουλὶ μὲ φτεγὰ θεόρατα. Τὸ φῶς
τοῦ περγαριοῦ σταματᾷ ἀπὸ τῆς. Ἡ ἀλλοδαπή πέφτει
μέσα σὲ ἀπόλυτη σιγῇ.)

ΑΥΛΑΙΑ

8

τεινή φωνή πύσω από τὰ βουνά. (Μέ λύσσα στη Γεϊτόνια.) Θά πάψεις; Δέ θέλω μοιρολόγια σέ τούτο τὸ στί-
τι. Τὰ δάκρυα τὰ δικά σας βγαίνουν από τὰ μάτια μο-
ναχά, τῖποτ' ἄλλο. Μὰ τὰ δικά μου θά' ρθουνε ὅταν θά
μείνω μοναχῇ, θ' ἀνέβουν από τις ρίγες τῶν ποδιῶν, ἐδῶ
ἀπὸ τὰ στήθιά μου βαθιά, καὶ θά' ναι πὺλ καυτερά κι
ἀπ' τὸ αἷμα.

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ Ἔλα σὺ στίτι μου. Μὴν χάθεσαι δῶ.

ΜΑΝΑ Ἐδῶ θέλω νὰ μείνω, ἐδῶ. Τί ἔχω νὰ φοβηθῶ πιά;
"Οἱ τοὺς τώρα πεθάνανε. Τώρα, θέ νὰ κοιμῶμαι τὰ με-
σάνυχτα, θέ νὰ κοιμῶμαι χωρίς νὰ μοῦ παρᾶξον τὴν
καρδιά τὰ ντουφέκια καὶ τὰ μαχαίρια. Ἄλλες μανάδες
θά κρεμούνται στὰ παράθυρα καὶ θά τίς μαστιγώνει ἡ
βροχὴ, προσμένοντας τὸ γυρισμὸ τῶν παιδιῶν τους. Ἐγώ,
ὅχι. Ἐγὼ θά χάμω με τ' ὄνειρό μου ἔνα μικρὸ παγωμένο
ὄχι. Περὶ ἀπὸ φάντ-σι, γιὰ νὰ τὸ στέλνω τὴν αὐγὴ νὰ
περιστερὶ ἀπὸ φάντ-σι, γιὰ νὰ τὸ στέλνω τὴν αὐγὴ νὰ
φέρει καμμένες πύχνης πένου ἀπ' τὸ κοιμητήρι. Μὰ ὄχι,
ὄχι. Δὲν εἶναι κοιμητήρι, δὲν εἶναι κοιμητήρι: κρεβάτι
γῆς, κούνα πρὸς τοὺς πυλᾶς καὶ πρὸς τοὺς ναυουλῆς σὺν
οὐρανό. (Μπαίνει μὲ γυνάικα ντυμένη στὰ μαῦρα, τη-
γαίνει δεξιά καὶ γονατίζει. Στη Γεϊτόνια.) Βγάλε τὰ
χέρια ἀπὸ τὰ μάτια σου. Θά' ρθουν ἡμέρες δύσκολες. Δέ
θέλω νὰ ἰδῶ κανέναν. Ἡ γῆ κι ἐγώ. Τὰ δάκρυά μου κι
ἐγώ. Καὶ τοῦτοι οἱ τέσσεροι τοῦχοι. Ἀχ! Ἀχ! (Κάθεται
ἀποκαμμένη.)

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ Αὐτήσου τὴ ζωὴ σου.

ΜΑΝΑ (ἐρχοντας τὰ μαλλιά πύσω) Ἐχεις δίκιο. Πρέπει
νὰ κάνω κουράγιο. (Κάθεται.) Γιατί θά' ρθουν οἱ γερτό-
νες καὶ δέ θέλω νὰ με ἰδοῦν τόσο ἀδύνατη κι ἐρημ. Τόσο

ἐρημ! Μὰ γυναικία πρὸς δὲν ἔχει οὐτ' ἓνα γιό νὰ τοῦ φι-
λήσει τὰ χεῖλια.

(Μπαίνει ἡ Νύφη. Ἐχει γίσει στοὺς ὤμους τῆς ἓνα μαῦρο
σάκι, καὶ δὲν φορεῖ πιά τὸ στεφάνι τῆς ποδοκαλῆς.)

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ (πηγαίνοντας πρὸς τὴ Νύφη, μὲ λύσσα) Ποῦ
πιά;

ΝΥΦΗ Ἐδῶ ἐρχομαι.

ΜΑΝΑ (στη Γεϊτόνια) Ποιὸς εἶναι;

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ Δὲν τὴ γνωρίζεις;

ΜΑΝΑ Γι' αὐτὸ πωτὸς ποιὸς εἶναι. Δέ θέλω νὰ τὴ γνω-
ρίσω γιὰ νὰ μὴν τῆς καρφώσω τὰ δόντια μου σὺν λαίμῳ.
'Οχιά! (Πηγαίνει πρὸς τὴ Νύφη μὲ ὄγκο, ἀλλὰ σπυκα-
τίζεται. Στη Γεϊτόνια.) Τὴ βλέπετε; Κάθεται κεὶ καὶ
χάλας, κι ἐγὼ κοιτᾶζω ἡσυρ καὶ δὲν τῆς βγάνω τὰ μά-
τια. Δὲν ἔχω τί ἐπαθῶ. Δὲν ἀγαποῦσα τάχα τὸ γιό μου;
'Αλλὰ ἡ τιμὴ του; Ποῦ εἶναι ἡ τιμὴ του; (Χτυπᾷ τὴ
Νύφη. Ἐκείνη πέφτει χάμω.)

ΓΕΙΤΟΝΙΣΑ Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! (Προσπαθεῖ νὰ τίς
χωρίσει.)

ΝΥΦΗ (στη Γεϊτόνια) Ἀσ' τὴν. Ἡρθα νὰ με σκοτώσει καὶ
νὰ με βάλουν μαζί τους. (Στὴ Μάνα.) Μὰ ὄχι μὲ τὰ χέ-
ρια. Μὲ αἰδερένια ταρχένια, μ' ἓνα δρεπάνι κοφτερό, καὶ
νὰ τὸ μπηξέις βαθιά ὥστου νὰ σπάει στὰ κόκαλά μου.
'Ασ' τὴν! Θέλω νὰ ἔρει μοναχά, πὺς εἶμαι καθαρή, τι-
μία. Τρελὴ ναί! Μὰ τώρα νὰ με θάψουνε ἀνάνας ἄντρας
καθρεφτιστήκε ποτὲ μὲς στὴν ἀσπράδα τῶν βυζιῶν μου.

ΜΑΝΑ Πάψε, πάψε! Καὶ τί με νοιάζει ἐμένα γι' αὐτό;

ΝΥΦΗ Γιατί έφωνα με τόν έλλη, ναί, έφωνα! (Με άγνωση.)

Και σὺ τὸ ἴδιο θὰ 'χανες. Κατ'όμνημα, εἰμὺνα γιομάτη πάλιγες κι ἀπομέσα κι ἀπόξω, κι ὁ γιός σου εἶτανε μιὰ σταλιά νερό, κι ἐγὼ ἀπὸ κελὴν τῇ σταλιά τὰ καρτέρωγα δὴα, γῆ, χῶμα, παιδιά, εὐτυχία. Ἀλλὰ ὁ ἔλλος εἶταν ἕνα ποτάμι σκοτεινὸ γιομάτο χλαριά, ποὺ ἐρχόταν κοινά μου βουλίζοντας καὶ τραγουδώντας μουρμουριστὰ ἀνάμεσα στὰ καλάμια. Ἐρεχε ν' ἀνταμώνω τὸ γιό σου ποὺ εἶτανε σὰν παιδάκι ἀπὸ κρὺο νερό, κι ὁ ἔλλος μὲ 'στελνε τότε χιλιάδες πουλιά ποὺ δὲ μ' ἀφήναν νὰ περπατήσω, κι ἐρίχναν πάλιγν πένου στὶς λαβωματιές μου, τίς λαβωματιές μιᾶς φτωχῆς μαρμαμένης γυναικας, ἐνοὺ δδννατου κοριτσιου ποὺ τὸ 'χε ἡ φωτιά χαιδεμένο. Δὲν ἤθελα, μ' ἀκοῦς; Δὲν τὸ ἤθελα! Ὁ γιός σου εἶταν ἡ ἴδια μου ἡ ζωὴ, καὶ δὲν τὸν γέλασα, ὄχι, δὲν τὸν ἐγέλασα. Ἀλλὰ τὸ χέρι τοῦ ἄλλου μὲ πῆρε σὰν ἕνα κύμα τῆς θάλασσας, μοῦ 'δωσε μιὰ σὰν κουτουλιά μουλαριοῦ, καὶ δὲν μποροῦσα νὰ χάμω ἀλλιώς, θὰ μ' ἔσπρνε κοινά του παντοτινά, παντοτινά, παντοτινά, ἀκόμα κι ἂν εἶχα γίνει γιὰ κι δὴα τοῦ γιου σου τὰ παιδιά κρεμόντανε στὰ μαλλιά μου!

(Μαθαίνει μιὰ γειτόνισα.)

ΜΑΝΑ Δὲ φταίει ἐκεῖνη, οὔτε κι ἐγὼ! (Σαρκαστική.) Ποιὸς φταίει τότε; Ψεύτρα, τεμπέλα, ξεδιάντροπη, ποὺ πέταξε ἕνα στεφάνι πορτοκαλιάς, γιὰ νὰ κερδίσεις μιὰν ἀκηρὴ κρεβατιοῦ, ποὺ εἶταν ἀκόμα ζεστὸ ἀπὸ ἄλλη γυναικία!

ΝΥΦΗ Πάψε, πάψε! Σκότωσέ με ἂν θέλεις. Ἐδῶ εἶμαι! Κοίτα τί τρυφερὸς εἶν' ὁ λαμῖός μου. Θὰ σοῦ στοιχίσει λιγότερο, παρὰ νὰ κόψεις μιὰ ντάλια μέσα στὸν χῆτο σου. Μὰ ὄχι αὐτό, ὄχι αὐτό. Εἶμαι τίμια, τίμια σὰν ἕνα κο-

ρίται υιοτένητο. Καὶ μπορῶ νὰ στὸ δειξῶ. "Αναψε τῇ φωτιά. Θὰ βάλουμε τὰ χέρια μας. Ἐοὺ γιὰ τὸ γιό σου, ἐγὼ γιὰ τὸ κοριμί μου. Νὰ ἰδεῖς ποὺ θὰ τὰ βγάλεις πρὸ τῇ ἐσῶ.

(Μαθαίνει ἄλλη γειτόνισα.)

ΜΑΝΑ Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα γιὰ τὴν τιμὴν σου; Καὶ τί μὲ νοιάζει κι ἂν πεθάνεις; Καὶ τί μὲ νοιάζει ἐμένα, τίποτα πιά, μὰ τίποτα; Εὐλογημένα νὰ εἶναι τὰ στάχια ποὺ κρύβουν τὰ παιδιά μου στὶς ρίτσες τους. Εὐλογημένη νὰ εἶναι ἡ βροχὴ ποὺ πλένει τῶν πεθαμένων τὰ πρόσωπα. Κι εὐλογημένος ὁ Θεὸς ποὺ μᾶς ἐατλάνει παντοτινὰ τὸν ἕνα κοινά στὸν ἔλλο.

(Μαθαίνει ἄλλη γειτόνισα.)

ΝΥΦΗ Ἄσε νὰ χλάψω μαζί σου.

ΜΑΝΑ Κλάψε. Ἀλλὰ στὴν πόρτα.

(Μαθαίνει τὸ Κοριτσάκι. Ἡ Νύφη μένει στὴν πόρτα. Ἡ Μάνα στὸ κέντρο τῆς οἰκῆς.)

ΙΥΝΑΙΚΑ (μπαίνοντας καὶ πηγαίνοντας ἀκριτὰ)

Εἶταν καμάρι τῆς αὐγῆς καὶ καβλάδης δημοφους. Τώρα μιὰ χούφτα χιδνι. Ἰγρίσε κάμπους καὶ βουνὰ καὶ πανηγύρια πέρασε στὴν ἀρχαλιά τῶν κοριτσιῶν. Ποιὸς τὸ ἤπιζε νὰ γένουε τὰ μούσκληνα τὰ νυχτιάτικα στεφάνι στὰ μαλλιά του;

10